

Joan Abad
Albert Aulines

L'escola més petita, el pati més gran:
l'escola pública de Lliurona

Article publicat l'11 de febrer de 2007

Diari de Girona (pàgines 8 i 9)

El nucli de Lliurona situat dins el terme municipal d'Albanyà

Laura, Quera, Aram, Nagua, Brage, Gora, Embla, Aixa, Unai... Aquests nens i nenes estudien i juguen a l'escola més petita de les comarques gironines, però que té el pati més gran del món. I no és una afirmació gratuïta, una frase ben trobada per a un banal slogan publicitari. L'escola és així: un petit mòdul prefabricat amb centenars d'hectàrees de pati. Aquesta circumstància seria molt ben acceptada pel Petit Príncep, el personatge entranyable de Saint-Exupéry, tan ben dotat per entendre i transcriure el món incomprensible dels adults als infants. Una estona a l'aula, amb els llibres, les mates, el dibuix, la gramàtica, i en acabat al pati emmarcat pel cel, la Tossa de l'Espinau, el massís del Mont i el Bassegoda. A la fondalada, mirant cap a l'oest, el riu Borró i el seu impressionant congost. A l'est, tota la plana de l'Empordà... i el mar. No se sent cap soroll de màquines. El bosc és a tocar i cobreix totalment les muntanyes circumdants.

Un picot prova de comunicar la seva posició als seus congèneres. Marca territori? Es vol aparellar..? Mentre penso en això, arriben les mestres: Maru Lòpez i Coral Duran, que ens atendran a l'Albert Aulines i a mi mentre durí el Taller de Prehistòria, programat fa aproximadament un mes. Hi hem pujat, bàsicament, a ensenyar els nens i nenes com s'encenia el foc en temps remots i la tècnica per aconseguir-ho: recerca de les fustes al bosc de ribera que hi ha sota el nucli de Lliurona –avellaner i pollancre- i, també, a confeccionar eines de tall amb còdols de riu. Hem arribat a lloc des de Beuda passant per l'Espinau. Hem tardat poc més de trenta

minuts. El camí és molt dret, però és transitable. És un camí *integrat* que no malmena el paisatge, respectuós amb el Medi Natural, un Bé de primer ordre i, temps a venir, una sortida econòmica per a tots aquells que hagin sobreviscut als avatars de la vida actual.

Quan baixem al fondal, a poc a poc, assaborint el moment, encara el terra és ple de glaç. Els nois s'avancen a nosaltres. Coneixen el territori i els agrada mostrar-nos el camí. Miro la riera: és ben seca. Maru m'explica que les fonts del terme són en hores baixes. També em fa saber que el topònim Llorona fa referència a un broll d'aigua. L'escolto amb atenció, mentre parla. Em diu que el cens de l'any 1944, als nuclis de Lliurona i Bassegoda hi van comptabilitzar 500 habitants. Que l'any 1962 aquests llocs es van quedar amb uns pocs habitants i que,

a causa d'aquest èxode, es van incorporar administrativament al poble d'Albanyà (Alt Empordà) i que Albanyà, encara ara, després de quinze anys, no reconeix la petita escola com a seva. Paradoxalment, Albanyà va tancar l'escola del poble fa uns anys i duu els seus alumnes a Llers. Ni Kafka ho faria millor. El *copy* d'aquest assumpte és seu, segur.

També m'explica que les cases de Lliurona, algunes, es van tornar a habitar de nou a inicis dels vuitantes. Aquest tema mereixeria un capítol a part, perquè ara mateix no tinc prou informació, però considero que la presència dels nous habitants no solament no perjudiquen ningú, sinó que la seva opinió s'hauria de tenir en compte, a l'hora de qualsevol decisió administrativa. Si més no, atès que vivim en democràcia, això contribueix a la higiene i a la bona conservació del bon nom d'aquest

Albert Aulines preparant el material del taller de prehistòria al davant de l'escola de Lliurona

fenomen, perquè amb els reis absolutistes (l'últim, en Ferran VII) érem súbdits, però ara som ciutadans de ple dret.

Maru, actualment viu a la Vall d'en Bas. El seu lloc de treball és a una hora i mitja de Lliurona. La Coral viu a St. Feliu de Pallerols. El mateix. La seva feina no és exempta de perills. Són moltes hores a la carretera. La paraula que pot definir l'actitud d'ambdues és *vocació*. Em ve a la memòria un mestre de la república, el Sr. Reixach, company de l'Associació Arqueològica de Girona, que va formar part dels grups de mestres rurals en Missió d'Ensenyament. Tenia vint anys, aleshores, hi ho va fer per vocació: mestre de la Vall del Bac. La Vall del Bac dels anys vint del segle passat! Poca broma: allò era una odissea, com la de les mestres amb qui estic conversant i compartint aquest assolellat matí de febrer.

Tornem a l'escola i anem per feina: obrim "la caixa del foc" i comencem a desplegar les eines per encendre'l: arc, broques, bases, encenalls... Gran atenció, per part dels alumnes. Després d'una estona de fricció, de no obtenir el que suposen que ens proposem, el nivell d'atenció disminueix. És natural. També és una bona estratègia, no encendre'l a la primera. Si no hi ha un cert grau de dificultat, el missatge no s'entén. Preparar el material i encendre un foc, sense cap eina moderna, és un treball molt laboriós. És una tècnica i com a tal s'han de seguir unes pautes molt ben reglades, per tal que tot surti com ho hem previst. Nosaltres ho portem tot preparat, però són hores de feina. Recerca de matèries primeres, preparar-les, guardar-les en un lloc sec, anar-les renovant constantment... Si l'activitat durés uns pocs minuts, no tindria sentit i seria molt poc valorada. I en això invertim el nostre temps

L'Aram, un dels alumnes, prova d'encendre el foc.

de taller, fins que, decididament, el foc acaba encenent-se. Llavors, mentre l'apaguem amb els peus, un bosc de mans, de voluntaris que també ho volen provar, que també el volen encendre. Els passem el material i els observem. "Surt un xic de fum!"

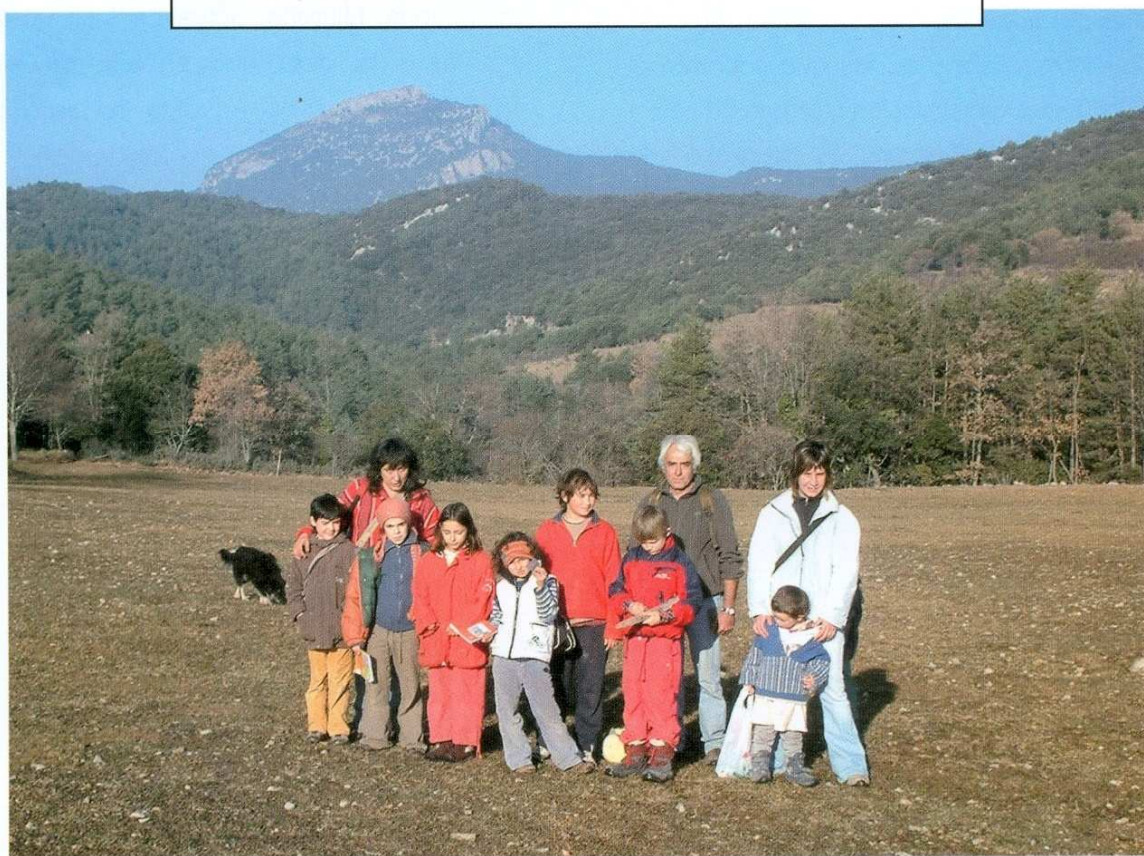
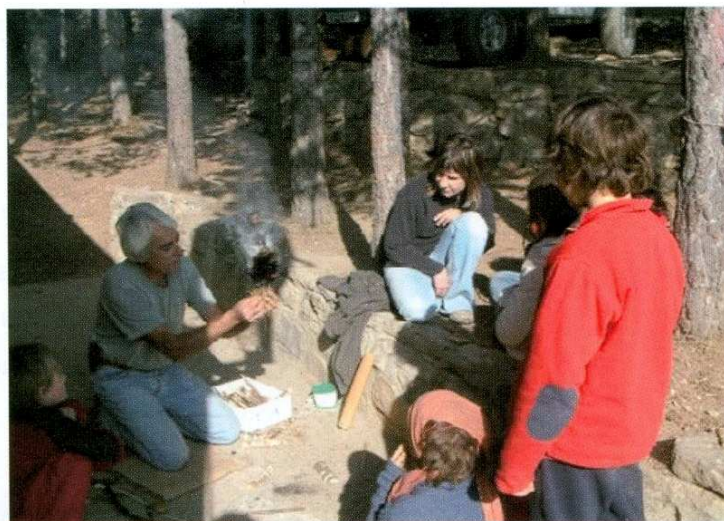
Amb unes poques sessions, de paciència pedagògica, en sabrien més que nosaltres. Però el temps s'ha acabat. Acabem la jornada amb un bon arròs *de pagès* a ca la Sílvia (cal Sastre, antiga caserna de la Guàrdia Civil), a tocar l'església romànica del nucli i una estona de conversa, escalfats pel sol tebi de la tarda i en companyia d'alguns dels habitants del poble. Una estona abans ens hem passejat pel sud-est del nucli. La imatge del poble és molt decadent. Algunes de les feixes principals, les que suporten el pes d'algunes construccions, parets de pedra seca, s'estan esfondrant. El campanar de

l'església romànica sembla que s'hagi d'ensorrar, degut a una llarga esquerda que intenta separar la torre de l'església. La casa a tocar cal Sastre només conserva les quatre parets exteriors. La resta és al sòl de l'habitatge. Però tot i això, la gent que hi viu fa un esforç per mantenir dempeus les seves cases. I el per què és molt clar: estimen el lloc on viuen i el valoren d'allò més.

Ens queden pendants dos temes: visitar la Balma d'en Noguer i observar el funcionament de l'ariet d'una casa, que, si no ho recordo malament, van anomenar-la l'Olivera. Ens acomiadem de la gent amb la sensació de dur les butxaques plenes d'emocions. Lliurona, actualment és un lloc dur, però la gent que l'habita se sent orgullosa de ser-hi. Aquesta condició és, bàsicament, el detonant d'aquest article.

El mòdul prefabricat on rep les classes la mainada de Lliurona

*El pati de l'escola de Lliurona, amb el Bassegoda al fons,
i les dues professores Maru Lòpez i Coral Duran i els seus alumnes*